

İKTİSADİ KALKINMADA BİR BAŞARI ÖYKÜSÜ: TAYVAN

Ramazan Arslan

Bartın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr.
rarslan@bartin.edu.tr

Emine Elif Ayhan

Bartın Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrencisi
elifayhan93@gmail.com

Özet

Tayvan, Doğu Asya Pasifik Bölgesi'nin, 20. Yüzyılda kazandığı önem çerçevesinde, bu bölgede dikkat çeken ülkelerden biridir. Çoğu devlet tarafından tanınmamasına rağmen, uyguladığı istikrarlı ekonomi politikaları sayesinde, yüksek büyüme performansı gösteren Tayvan, bilgi teknolojisi konusunda önemli başarılar sağlamıştır.

Bu çalışmanın amacı, Tayvan'ın günümüzde bilgi teknolojisi üreten önemli ülkelerden biri haline nasıl geldiğini araştırmak ve elde edilen bulguları bilim dünyasına kazandırmaktır. Çalışmada kaynak tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda, Tayvan'ın bu etkin konuma gelmesinde, hükümetin emek yoğun sektörlerle ve eğitim hizmetlerine verdiği destek ile ilkel taylorizm, fordizm ve esnek uzmanlaşma gibi faktörlerin etkin olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Tayvan, İktisadi Kalkınma, Esnek Uzmanlaşma*

Alan Tanımı: İktisadi Kalkınma (İktisat)

A SUCCESS STORY IN ECONOMIC DEVELOPMENT: TAIWAN

Abstract

Taiwan is one of the countries that draw attention to this region in the context of the importance of the East Asia Pacific region in the 20th century. Taiwan has achieved remarkable success in information technology, thanks to its stable economic policies despite the fact that it is not recognized by most governments.

The purpose of this study is to investigate how Taiwan is now one of the major countries producing information technology and to bring the findings to the scientific world. In the study, source scanning method was used. As a result of the study, it was seen that Taiwan's effective position, with the government's support for labor-intensive sectors and education services, was influenced by factors such as primitive taylorism, fordism and flexible specialization.

Keywords: *Taiwan, Economic Development, Flexible Specialization*

Jel Code: *O53*

1. GİRİŞ

Asya kıtası, Dünya'nın en kalabalık nüfuslu ve yüz ölçümü olarak dünyanın en büyük kıtasıdır. 1960 Yılından bu yana özellikle Doğu Asya ülkeleri ekonomik atılımlarıyla dünyanın dikkatini çekmiştir. Bölgede bulunan Hong Kong, Singapur, Güney Kore ve Tayvan ülkelerinin başarıları 'mucizevi' olarak nitelendirilmiş ve bu dört ülke 'Asya Kaplanları' olarak adlandırılmıştır. (Sarel, 1996). Bu ülkeler, 1960'lardan 1990'lı yıllara kadar hızlı bir büyüme sürecine girmişlerdir. Hatta 1990'lı yıllarda ekonomik büyüme oranlarını her yıl yüzde 8-10 seviyelerine çıkardıkları görülmüştür. Hızlı ekonomik büyüme ve sosyal gelişim unsurlarından olan yoksulluk, bebek ölüm oranları ve okuryazarlık oranları, gelir eşitsizliğine sebep olmadan olumlu bir şekilde etkilenmiş ve yaşam süresi de artmıştır (IMF, 1998, s. 82).

Tayvan sahip olduğu döviz rezervleriyle dünyadaki en büyük 4. ve dünyanın en büyük 17. ihracatçısıdır. Küçük bir coğrafi bölgeyle sınırlı olmakla birlikte, ekonomik bir güç merkezidir ve yıllardır bu durumdadır. Bu nedenle uluslararası alanda kabul edildiğinden çok daha fazla ilgiyi hak ettiği söylenebilir (Welle-Strand, Chen, & Ball, 2011, s. 332). Bu çalışmada, girişten sonra ikinci bölümde, Tayvan ülkesinin tarihi ve genel bilgilerine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde, ülkenin ekonomik kalkınma sürecinde geçirdiği aşamalar ve temel makroekonomik göstergeleri kaynak kullanılarak anlatılmaya çalışılmıştır. Sonuç bölümünde ise; konuyla ilgili bulgular hakkında yorumlar yapılmıştır.

2. TAYVAN HAKKINDA GENEL BİLGİLER VE TARİHİ GÖRÜNÜMÜ

Dört Asya Kaplamı'ndan biri olan Tayvan (resmi olarak Çin Cumhuriyeti), Anakara Çin'in güneydoğusunda yer alan (yaklaşık 180 km kadar uzaklıkta), kuzeydoğusunda Japonya, güneyinde Filipinler bulunan yaklaşık 36.000 km² 'lik bir ada ülkesidir. Başkenti Taipei olan Tayvan'ın diğer önemli kentleri; Kaohsiung, Taichung, Tainan ve Keelung'dur. Tayvan'ın resmi dili Mandarin Çincesidir. Ayrıca ülkede Budizm, Taoizm, yerel Çin dinleri ile Hristiyanlık ve İslam dinleri yaygındır. Tayvan'ın resmi para birimi ise NT\$ veya TWD olarak simgelenen Yeni Tayvan Dolarıdır (Ministry of Foreign Affairs, ROC (Taiwan), 2016).

Tayvan adasını ilk fark eden Portekiz'lilerin "İlha Formosa (güzel ada)" şeklinde isimlendirdikleri Tayvan'ı, 1624-1662 yılları arasında Hollanda, 1626-1642 döneminde ülkenin sadece kuzey bölgesini Hollanda ile birlikte İspanya, 1662-1683 yıllarında Cheng Ailesi, 1683-1895 döneminde Manchu İmparatorluğu (Çing Hanedanlığı), 1895-1945 yıllar arasında Japonya ve 1945-1988 yıllarında Milliyetçi Çin olmak üzere 1624'ten 1988'e kadar altı farklı koloni rejimi yönetmiştir (Jacobs, 2014, s. 48).

Tayvan, 1894-1895 yılları arasında Birinci Çin-Japonya savaşında Çin'in yenilgisi üzerine Shimonoseki Antlaşmasıyla Japonya yönetimine devredilir (Manjiao, 2011, s. 169). Japonya İkinci Dünya Savaşından yenik çıktığından, 50 yıl hüküm sürdüğü Tayvan topraklarını tekrar Çin'e bırakır. Bu sırada, Çin Milliyetçi Partisi lideri Chiang Kai-shek, Anakara Çin'deki Çin Komünist Partisi lideri Mao ile arasındaki rekabetin aleyhine dönmesi sonucunda, 1949 yılında Tayvan'a gelmiş ve Taipei'yi başkent ilan ederek, Çin Cumhuriyeti'ni kurmuştur. Taipei'de bulunan Çin Cumhuriyeti, Komünist Çin Halk Cumhuriyeti'ne karşı ABD tarafından desteklenmiştir (Morris, 2004, s. 19-27).

Chiang Kai-shek, anakarada yenilgisinden sonra 1949 yılında, Tayvan'da sıkıyönetim ilan etmiş ve yeni siyasi partilerin kurulmasını yasaklayarak, ülkeyi ölene kadar (1975) tek başına yönetmiştir (Taiwan Comminique, 1987, s. 3-4). Tayvan'da sıkıyönetim 1987'de kaldırıldıktan sonra ülke siyasi demokratikleşme ve ekonomik liberalizasyon sürecine girdi. Bunun sonucunda Tayvan, siyasi olarak çok partili döneme geçmiştir. Temel mal üreticisi olan Tayvan, küresel bilgi iletişim teknoloji sektöründe üretim yapan bir ülke haline gelmiştir (Ministry of Foreign Affairs, ROC (Taiwan), 2016).

3. TAYVAN'IN EKONOMİK KALKINMA SÜRECİ VE GÜNCEL MAKROEKONOMİK GÖSTERGELERİ

3.1. Tayvan'ın Ekonomik Gelişme Aşamaları

Devletlerin ülke yönetimini kolaylaştıracak kanunları vardır ve her devletin kanunlarının temel içeriği birbiriyle aynı olmasına rağmen farklı toplumlara hitap ettiğinden, biçimsel farklılıklar gözetebilir. Toplumlar kendilerine has kültürleri ve yaşamışlıklarıyla değişken tutumlara sahip olduğu için yasal değerlerinde de değişiklik meydana gelebilir. Bu bilgiler ışığında, bugünkü sosyal ve ekonomik Tayvan kanunlarının, çeşitli devletler tarafından şekillendirildiğini söylemek mümkündür (Wang T.-s. , 2002, s. 532-539).

Çin, Japonya ve ABD'nin, Tayvan'ın sosyal ve ekonomik kanunlarını ve yaşam şekillerini etkilediği bilinmektedir. Örneğin, Tayvan'a Japon yönetimi esnasında kurulan altyapı sistemi, Tayvan'ın liberal ve demokratik bir ülke olmasının başlangıç noktası olduğu söylenebilir (Welle-Strand, Chen, & Ball, 2011, s. 331).

Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ortak yönü olan tarıma dayalı ekonomi, 1940'lı yıllarda Tayvan içinde geçerlidir. Ülke topraklarının sadece dörtte birinde tarım yapılabilmesine rağmen 1940'ların sonlarına doğru toprak reformu yapılarak, devlet desteğiyle tarımsal faaliyetler artmış bunun sonucunda gelirden artmaya başlamıştır. Ayrıca toprak reformunu, ülkeye komünizmin yayılmasını önlemek için ABD'nin destek verdiği görülmüştür (Jolly, 2003, s. 6-7). Tayvan, 1950'li yıllarında Kore savaşında izlediği tarafsızlık politikası sayesinde 1954 yılında ABD ile ittifak anlaşması imzalama fırsatını bulmuştur. Bu anlaşma ile Tayvan'a ABD başkanı Truman tarafından siyasi kimlik güvencesi ve yardımlar verilmiştir (Moment, 2013).

Tayvan ekonomisinin 1960'lı yıllardan itibaren, istikrarlı bir büyüme sürecine girdiğini ve birçok Asya ülkesinden daha hızlı büyüdüğünü söylemek mümkündür (Hsiao & Hsiao, 2002, s. 188). İstikrarlı büyüme merdivenini üretim tekniklerini yenileyerek çıkan Tayvan, İthal ikame politikalarıyla iç pazara yönelik üretim yaparken, Taylorizm üretim tarzı ile tanıştığı gözlemlenmiştir. Frederick Winslow Taylor tarafından geliştirilen Taylorizm, insanın doğası gereği sahip olduğu işi kolayla alma hatta işten kaytarma eğilimlerinin bulunmasından dolayı yapılan işi küçük parçalara ayırarak, yöneticilerin üretim sürecini sistematik bir şekilde planlanması gerektiğini ifade etmektedir (Adler, 1997, s. 2-3). Taylorizm, iş organizasyonunda gerekli sistem planlandıktan sonra işçinin öngörülen doğrultuda hareket edeceği varsayımına dayanmaktadır. Tayvan 1980'den önce, İthal ikameci

politikaları yerine ihracata yöneldiğinde, ihrac malları emek yoğun sektörlerin ürettiği, düşük kaliteli ve düşük maliyetli mallardan oluştuğu bilinmektedir. Ülkenin ihracatına konu olan malların üretim sürecinde gerekli donanımın olmamasından dolayı işlerin tekrarlandığı görülmüştür. Bu nedenle Lipietz (1987: 74), bu tür emek sistemini “ilkel taylorizm” olarak değerlendirmiştir (Wang J.-H. , 2001, s. 350-352).

Tayvan halkı, çalışkan ve tutumlu olmalarıyla tanınmaktadır. Ayrıca kültür, bilim ve eğitime oldukça önem vermektedir. Bu bağlamda toplumun kalkınması ve ülke varlığının sürdürülmesi amacıyla endüstriyel sektörlerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik meslek ve teknik liseleri kurulmuştur (Moment, 2013). Tayvan hükümeti, eğitim sistemine önem verdiğinden bu alanda yenilikler yapan bir ülke olduğu göze çarpmaktadır. Yaptığı yeniliklerin başlangıcını ilk ve orta öğretimin müfredatındaki değişiklikler oluşturmaktadır. Değişiklikler sonucunda bazı alanlara ağırlık verilmiştir. Bunlar; dil eğitimi, sosyal çalışmalar, bilim ve teknoloji, matematik, fiziksel ve sağlık kapsamında eğitim, sanatsal çalışmalar (Şenel & Gençoğlu, 2003, s. 57). Ayrıca kadınlara yönelik eğitim yatırımlarının bebek ölüm oranlarını düşürdüğü bilinmekte ve eğitilmiş annelerin bebeklerinin çeşitli hastalıklara karşı bağışıklığa sahip oldukları muhtemel gözükmektedir. Tayvan’da, 1960 yılları sonunda bebek ölüm oranlarının %11 azaldığı görülmüştür. Bu durum, 1968 tarihli Tayvan Eğitim Reformu ile ilişkilendirilebilir (The World Bank, 2013, s. 106).

Bu dönemde eğitim hizmetlerinin gelişmesiyle, ülkedeki üretim sistemlerinin geliştiği görülerek, seri üretime geçildiği gözlemlenmiştir. Seri üretim Fordizm olarak bilinmektedir. Fordist üretim (yoğun üretim), dayanıklı tüketim mallarının üretimi için bant sistemi adı verilen yüklerin taşınmasını sağlamak için vasıflı işgücü çalıştırılmaksızın, bir cihazla üretim yapma şeklidir. ABD’nde Ford otomobil fabrikalarında kullanılan üretim şeklinin yorumlanmasıyla Fordizm kavramı ortaya çıkmıştır. Bu üretim tarzının kullanımından sonra Fordist birikim rejimi oluşmuş ve ülkeler arasında işbölümü yaşanmıştır (Markantonatou, 2007, s. 120-122). Fordizm ile birlikte, ABD hem ekonomik hem de uluslararası ilişkilerde hegomonik güç haline gelmiştir. Bu gücü sayesinde kapitalist sistemde var olan hiyerarşik yapıda da zirvede yerini almıştır. Tayvan ise hiyerarşik yapıda yeni sanayileşen ülkeler basamağında yer almaktadır. 1960’lı yıllardan itibaren Güneydoğu Asya’da yeni sanayileşme hareketleri başlamış ve Tayvan ilk sanayileşme sürecine giren ülkelerden biri olmuştur. Bu tarihten sonra Tayvan

ekonomisi ithal ikamesi politikalarını bırakarak ihracata yönelmeye başlamıştır (Sönmez, 2016, s. 47-50).

Nobel ödüllü ekonomist Robert Engle'in hocası Profesör Ta-Chung Liu ve diğer ünlü ekonomist Profesör Sho-Chieh Tsiang, Tayvan'ın ihracata yönelik sanayileşmesini ana akım dışı bir politika olarak görmelerine rağmen 1960'ların ortalarından itibaren ülkenin ekonomik kalkınmasına faydalı olduğunu kabul etmişlerdir (Li & Lau, 2002, s. 15). Çünkü 1990 yılına kadar, kişi başına nominal milli hasıla bakımından Tayvan (12.333 \$), eski sömürge güçlerinden Portekiz'i (10.690 \$) geçerek, İspanya'ya (14.080 \$) yaklaştığı gözlemlenmiştir (World Bank, 2000, s. 231).

Fordizmin üretim içindeki payı 1970'lerin sonunda düşmeye başlayarak bilginin üretimdeki payı artmaya başlamıştır. Bilgi ile esnek üretim teknikleri ortaya çıktığı görülmüştür. Esnek üretim teknikleri ile ortaya çıkan "esnek uzmanlaşma" bilgisayar destekli tasarımın önünü açarak maliyetleri büyük oranda azaltmış ve büyük firmalar ölçek ekonomilerinin dışına çıkabilmişlerdir. Tayvan'da 1970'li yıllarda büyük firmaların üretim yaptığı ülkelere biri olmuştur (Dulupçu, 2003, s. 57).

Esnek uzmanlaşma kavramı Piore ve Sabel tarafından ortaya çıkarılan, küresel rekabet ortamının ve yüksek teknolojinin zorunlu kıldığı yeni iş ortamında kullanılan esnek üretim tekniklerinin maliyetleri azaltacağı ve standart üretimden farklı çeşitli üretimlere geçilmesini kolaylaştıracak yeni sistemdir. Esas olarak "esnek uzmanlaşma", İleri sanayi ülkelerinde bulunan yapısal sorunlara karşı, kitle üretimine bir alternatif olarak ileri sürülen bir mikro politikadır (Kurtulmuş, 1995, s. 165-170). Tayvan, geçirdiği hızlı sanayileşme süreci ve esnek uzmanlaşma konusunda yakaladığı ani yükselişi sayesinde küresel gücünün sürekli artma eğilimli olduğu söylenebilir. 1998 yılında ise Tayvan, "ABD ve Japonya'dan sonra, dünyanın üç numaralı bilgi teknolojisi üreticisi" seçilerek, diğer ülkelere karşı büyük bir başarı sağlamıştır (Hsiao & Hsiao, 2002, s. 5).

20. Yüzyıl öncesi ülkelerde görülen kapalı ekonomi anlayışının yerini, 20. Yüzyıldan sonra küreselleşme hareketleriyle, açık ekonomi anlayışı almıştır. Ekonomik ve sosyal alanda yapılan değişim ve dönüşümler gelir sağlama amacıyla birleşince ülke ekonomilerinin birbirine yaklaştığı görülmüştür. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan sınır ötesi faaliyetlerden biri olan yabancı sermaye yatırımları etkin kaynak dağılımını sağladığından ülkeler için önemli bir olgu olmuştur. Doğrudan yabancı yatırım stokunun Dünya

GSYİH oranı 1980'li yıllarda %5 iken, 1999 yılında %16'ya yükselmiştir. Tayvan, 1990'lı yıllarda uluslararası yatırım yapılan önemli ülkelerden biri olmuştur. 1998 Yılında yaşanan mali krize rağmen, 1999 yılında ülkeye gelen doğrudan yabancı sermaye yatırımlarında %10'luk bir artış görülmüştür (Bayraktar, 2003, s. 1-30).

Tayvan'a gelen doğrudan yabancı yatırımların miktarı 1990'lı yıllar boyunca hiçbir zaman 3 milyar doları geçmemiştir. Bunun nedeninin o dönemde, Tayvan'ın sahip olduğu sınırlı pazar fırsatları ve baskın devlet kontrollerinin olduğudur. Bu yüzden doğrudan yabancı yatırımlar, Tayvan için diğer Asya hükümetlerine göre daha az öneme sahip olduğu gözlemlenebilmektedir. Ayrıca Tayvan doğrudan yabancı yatırımlar bakımından, ihracatçı bir ülke olarak görülmektedir (T.C. Ekonomi Bakanlığı (b)). Tayvan'ın başlıca ihraç ettiği ürünler; elektronik devreler, petrol yağları, lazer, optik cihazlar depolama aygıtları, yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamıdır. Bu ürünler incelendiğinde ülkenin ihracına konu olan malların genelde bilgi işlem alanında teknolojik ürünler olduğu görülmektedir. Görece doğal kaynakları kıt olan Tayvan, yaptığı ithalatının büyük bir bölümünü doğal kaynaklardan olan ham petrol, petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar, petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar, taşkömürü ve taşkömüründen elde edilen briketler, toprak vb. katı yakıtlar oluşturmaktadır (T.C. Ekonomi Bakanlığı (a)). Ayrıca Tayvan'ın ithalat yaptığı başlıca ülkeler; Japonya, Çin, ABD, Güney Kore ve başlıca ihracat yaptığı ülkeler; Çin, Hong Kong, ABD ve Japonya'dır (DEİK, 2014, s. 5).

İhracata dayalı iktisadi büyüme gösteren Asya ülkelerinin 1997 yılında, Çin ile rekabet edememesi sonucunda dış borçlarının artması ve sabit kur rejimi nedeniyle ortaya çıkan Asya Krizi gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri etkilemiştir. Bu krizden etkilenen Asya ülkelerine göre Tayvan, kontrollü yabancı sermaye girişi, sahip olduğu düşük dış borç oranı ve yüksek uluslararası rezervleri sayesinde Asya Krizi'nin olumsuz getirilerinden hafif bir şekilde etkilenmiştir (Değertekin, 2008, s. 22).

Tayvan 2002'de Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) üye olarak, liberalleşmeye çalıştığı görülmüştür. Tayvan'da DTÖ üyeliğinden önce; devlet kontrollü ekonomi politikaları izlenmiş, hükümet ekonomiye müdahalede bulunmuş, özelleştirmelerden kaçınmaya çalışmış ve emek yoğun sektörleri koruma altına almıştır. Uyguladığı bu politikaların; istikrar sağlaması, işsizliği azaltması, GSYİH 'yı arttırması gibi avantajlarının yanında, yerel firmaların yabancı firmalar

karşısında rekabet güçlerinin düşmesi, finans sektörünün gelişmemesi gibi dezavantajları da mevcuttur (Wang Z. , 2003, s. 317-320). 1 Ocak 2002 DTÖ üyeliyle Tayvan hükümeti, yerel pazarlarını dış ekonomilere açmış, bazı sektörler üzerindeki korumalarını azaltmış ve fikri mülkiyet haklarının korunmasına önem verdiği görülmüştür (WTO, 2014, s. 9-12).

Tayvan hükümeti, uyguladığı güçlü ekonomi politikaları sayesinde istikrarlı fiyatlar ve göreceli olan eşit gelir dağılımı ile büyük bir başarıya imza attığı ifade edilebilir. Küçük ve orta ölçekli işletmelerin korunması ve başarılı olabilmesi için Tayvan hükümeti, politikalarını özellikle; yeni işletmelerin kurulmasını teşvik etmek, altyapıyı geliştirmek ve bebek endüstrilerini korumak olarak şekillendirmiştir (T.C. Ekonomi Bakanlığı (c)).

3.2. Tayvan'ın Ekonomik Göstergeleri

Gelişmiş Asya ülkelerinden biri olan Tayvan' a ait bazı makroekonomik göstergeler ve diğer gelişmiş Asya ülkeleri ile Tayvan'ın karşılaştırmasını sağlayacak göstergelerin bulunduğu tablolar aşağıda sunulmuştur.

Aşağıda ki tabloda, Tayvan'a ait makroekonomik göstergelerinin yer aldığı güncel verilere yer verilmiştir.

Tablo 1: Tayvan'ın 2010-2015 Yılları Arası Ekonomik Göstergeleri

Göstergeler	Yıllar							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Nüfus (milyon)	23.2	23.2	23.3	23.4	23.4	23.5	23.5	23.6
Ekonomik Büyüme (%)	10.6	3.8	2.1	2.2	4	0.7	1.4	1.7
GSYİH (\$)	446.1	485.6	495.9	511.6	530.5	525.2	528.5	566.7
Kişi Başına Düşen GSYİH (\$)	19.261	20.911	21.269	21.887	22.638	22.358	23.453	24.027
İşsizlik (%)	5.2	4.4	4.2	4.2	4.0	3.8	3.9	4
Enflasyon Oranı	1.2	2	1.6	0.3	0.6	0.1	1.7	1.4

Kaynak: (IMF, 2017).

Tayvan'ın ekonomik göstergelerinin bulunduğu Tablo 1'den anlaşılacağı gibi nüfus artışı yavaş bir seyir izlemektedir. Ekonomik büyüme oranı, 2010 yılında yüzde 10.6 gibi yüksek bir orandayken, 2015 yılında yüzde 0.7'ye düşmüştür. Bu yavaşlamanın ülke ekonomisinde bir küçülme meydana getirdiği görülmüş ve bunun özel tüketim harcamalarının azalmasından kaynaklandığı tahmin edilmiştir. Ekonomik büyüme oranının 2016 yılında yüzde 1.4'e çıkmasının en büyük nedeninin, ülkedeki yatırım ve devlet harcamalarındaki artışlar olduğu düşünülmektedir. Kamu harcamalarındaki artışın, özel tüketimde meydana gelen yavaşlamayı dengelediği görülerek GSYH'nın 2016 yılında 528.5, 2017 yılında 566.7 milyon \$'a yükseldiği ifade edilmektedir. Buna bağlı olarak kişi başına düşen GSYH'nın da arttığı gözlemlenebilir. Ülkede işsizlik oranı önceki yıllarda azalma eğilimindeyken, 2016 yılında artış eğilimine girdiği görülmektedir. Ülkenin özellikle 2015 yılında enflasyon oranı % 0.1 gibi düşük bir seyir izlerken 2016 yılında % 1.7'e yükseldiği izlenmiş ancak 2017 yılının ilk aylarında enflasyon oranının %1.4'e düştüğü belirtilmiştir.

Tayvan'ın da aralarında bulunduğu, özellikle gelişmiş Asya Ülkeleri'nin makroekonomilerine ait veriler Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2: Bazı Asya Ülkelerinin Makroekonomik Göstergeleri

Ülkeler	Makroekonomik Göstergeler									
	Nüfus (Milyon)		İşsizlik (%)		Büyüme (%)		Enflasyon		Cari Denge (%)	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Tayvan	23.5	23.5	3.9	4.0	1.4	1.7	1.7	1.4	14.2	14.8
Çin	1.382.7	1.390.8	4.0	4.0	6.7	6.6	2.1	2.5	1.8	1.3
Güney Kore	51.2	51.4	3.7	3.8	2.8	2.7	1.3	2.2	7.0	6.2
Singapur	5.61	5.68	2.1	2.1	2.0	2.2	0.0	1.4	19.0	20.1
Japonya	126.9	126.4	3.1	3.1	1.0	1.2	0.3	0.8	3.9	4.2
Hong Kong	7.37	7.43	3.3	3.2	1.9	2.4	2.6	2.6	5.1	3.0

Kaynak: (IMF, 2017).

2017 Yılı'nın ilk aylarında Dünya'nın en kalabalık ülkesi olan Çin'den sonra bölgedeki en kalabalık ülke Japonya'dır. Tayvan ise, bu ülkeler arasında 23.5 milyonluk nüfusu ile dördüncü sıradadır. Tayvan'daki işsizlik oranı, nüfus olarak kendisinden daha fazla ülkelere; Çin ile aynı seviyedeysen, Güney Kore ve Japonya'dan yüksektir. 2017 Yılı'nın ilk aylarında bu ülkeler arasında en yüksek

büyüme oranına Çin'in sahip olduğu görülmektedir. Diğer ülkelere göre 2017 yılı büyüme oranı yavaş seyreden Tayvan'ın 2016 yılına göre ekonomisinin büyüme eğilimine girdiği görülmüştür. 2017 Yılında enflasyon oranı en düşük ülkeler sırasıyla; Japonya, Tayvan ve Singapur'dur. Ancak, 2016 yılına göre 2017 yılında Japonya ve Singapur'un enflasyon oranlarında artış mevcutken, Tayvan'ın enflasyon oranı düşmüştür. Cari dengenin en fazla verdiği gelişmiş Asya ülkelerinin, Singapur ve Tayvan (2017 yılı itibari ile sırasıyla, 20.1 ve 14.8) olduğu Tablo 2'de belirtilmiştir. Çin, Güney Kore ve Hong Kong'un cari dengeleri bir önceki 2016 yılına göre azalma eğilimine girerken, Singapur, Tayvan ve Japonya'nın cari dengeleri fazla vermeye devam etmektedir.

5. SONUÇ

Doğu Asya ülkelerinin ekonomik büyümede son 30 yılda gösterdikleri başarı nedeniyle "Dört Asya Kaplanı" olarak adlandırılan ülkelere biri olan Tayvan, yaklaşık 23 milyon nüfusu ve 24.027\$ kişi başına düşen milli geliri ile Güneydoğu Asya'nın önemli ülkelerinde biri haline gelmiştir. Hatta Dünya'nın teknoloji devi olarak anılmaktadır.

Tayvan, sahip olduğu kıt doğal kaynaklara ve tarım faaliyetlerini gerçekleştirebileceği sınırlı topraklara sahip olmasına rağmen devlet desteğiyle toprak reformu yaptıktan sonra tarımsal üretim ve gelir artışı sağlanmıştır. Tarımsal üretimlerin fazla kısmı ihracata yönlendirilerek elde edilen döviz getirisi, hammadde, makine ve teçhizatlar için kullanılmış ve sanayinin gelişmesi için adım atılmıştır. Birçok ülke sermaye kıtlığı yaşamamasına rağmen sermaye yoğun üretime yatırım yaptığında, Tayvan; ekonomik kalkınmasını sağlamaya başladığı zamanlarda bol olan işgücünü öncelikle emek yoğun sanayiler kurarak kullanmış, yeterli sermaye birikimi edindiğinde sermaye yoğun üretime ağırlık vermiştir. Son olarak teknoloji de yükselmeye başladığında işgücünün bilgi işlem alanında yoğunlaşmış olduğu görülmüştür.

Ülkenin kalkınmasında en önemli etkiye sahip olan yöntemin, ithalatın kısıtlanarak ucuz tüketim mallarının üretilmeye başlanması olduğu düşünülmektedir. KOBİ'lere dayalı hafif sanayi uygulamalarından sonra devlet tarafından verilen teşviklerle ülke ihracatı artmıştır. Bu bağlamda ülkenin az gelişmişliğin kırıldığı söylenebilmektedir.

Bilişim başta olmak üzere ileri teknolojik ürünler imalatında Asya'nın önemli bir merkezi olan Tayvan, 2014 yılında 314 Milyar Dolar ihracat, 279 Milyar Dolar ithalat yapmıştır (ETO, 2015).

Son 100 yıl boyunca Tayvan ekonomisi, klasik aşamalardan geçerek gelişme sürecine girdiği yapılan çalışmalar sonucunda görülmektedir. Geleneksel feodal toplumdan, modern tarım toplumuna geçişini sağlamış ve tarım ile işlenmiş mal ihracatının aşamaları olan ithal ikameci ve ihracat teşvik süreçlerinden geçerek ileri teknoloji ile sanayileşme seviyesine yükselmiştir (Hsiao & Hsiao, 2002, s. 189).

Günümüzde Tayvan'ın sahip olduğu güçlü ekonomisi araştırıldığında DTÖ üyeliği ile birlikte, uyguladığı politikaların önemi göze çarpmaktadır. Uyguladığı dışa açık politikaların getirilerinin analiz edilmesi buna en güzel örnektir. Ayrıca Tayvan sektörler üzerinde ki korumacı politikalarını da kaldırmış, devlet elinde ki bankaların özelleşmesini sağlamıştır.

Tayvan yirminci yüzyılın sonunda liberalleşme ve demokratikleşme yolunda ilerleyen bir ülke haline gelmiştir (Wang T.-s. , 2002, s. 559). Günümüzde Tayvan'ın Asya ülkelerine göre, yüksek yaşam standartlarına sahip; ekonomik özgürlük, basın özgürlüğü, sağlık, insan hakları ve siyasi özgürlük açısından üst düzeyde olduğu söylenebilmektedir (Ministry of Foreign Affairs, ROC (Taiwan), 2016).

KAYNAKÇA

Adler, P. S. Work Organization: From Taylorism to Teamwork. IRRA's 50th Anniversary Magazine, 1997, 1-9.

Bayraktar, F. Dünyada ve Türkiyede Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları. Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Genel Araştırmalar, 2003, 1-80.

Cumings, B. The Abortive Abertura: South Korea in the Light of Latin American Experience. New Left Review, 1989, (173).

Değertekin, E. A. Tayvan Sermaye Piyasası. Sermaye Piyasasında Gündem. 2008, (75), 22-35.

DEİK. Tayvan . Ülke Bülteni, 2014, 1-17.

Dulupçu, M. A. “*Americanismo e Fordismo*” ve “*Yeni*” *Kapitalist Gelişme: Düzenleme Perspektifi*”. İktisat Dergisi, 2003, 52-62.

ETO. (2015). Tayvan Ticaret Merkezi Tanıtım Toplantısı. Haziran 18, 2016 tarihinde <http://www.etonet.org.tr/etonet/Duyurular/20151201-TayvanTicariSeyahatlerineOzelDestekler.pdf> adresinden alındı.

Hsiao, F. S., & Hsiao, M.-C. W., “*Taiwan in the Global Economy-- Past, Present, and Future Taiwan*” In The “*Global Economy: From An Agrarian Economy To An Exporter Of High-Tech Product*”, 2002, 161-222.

IMF. The Asian Crisis and the Region’s Long-Term Growth Performance, 1998.

IMF. World Economic Outlook Gaining Momentum ? WEO, 2017.

Jacobs, J. B. “*Taiwan’s Colonial Experiences and the Development of Ethnic Identities: Some Hypotheses*”, Taiwan in Comparative Perspective, 2014, 5, 47-59.

Jolly, M. “*Land Reform in the Philippines and Taiwan in the First Half of the Twentieth Century*”. Toronto: Ryerson University, 2003, 1-23.

Kurtulmuş, N. “*Post-Endüstriyel Ekonomilerde Kitle Üretimine Bir Alternatif : Esnek Uzmanlaşma*”, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 1995, (40).

Li, K.-T., & Lau, L. J. Taiwan As a Model for Economic Development, 2002.

Manjiao, C. “*The Unhelpfulness of Treaty Law in Solving the Sino-Japan Sovereign Dispute over the Diaoyu Islands*”, Uni. of Pennsylvania East Asia Law Review. 2011, 163-189.

Markantonatou, M. “*The Ideal-Typical Transition From Fordism to Post-Fordism: A Neopositivist Problem Setting*”, European Research Studies. 2007, 10(1-2), 119-129.

Ministry of Foreign Affairs, ROC (Taiwan). (2016). About Taiwan. The Official Website Of The Republic Of China: <http://www.taiwan.gov.tw/3811.php> adresinden alındı.

Moment. (2013, Nisan). Makine İhracatında Örnek Alınacak Ülke Tayvan. Haziran 18, 2016 tarihinde Moment: <http://www.moment-expo.com/makine-ihracatinda-ornek-alinacak-ulke-tayvan> adresinden alındı.

Morris, A. D. “*Taiwan's History: An Introduction*”. The Minor Arts of Daily Life: Popular Culture in Taiwan, 2004, 3-31.

Sarel, M. (1996). Growth in East Asia What We Can and What We Cannot Infer. Mayıs 20, 2016 tarihinde IMF: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/issues1/> adresinden alındı.

Sönmez, S. “*Bretton Woods, Fordizm ve Hegemonya*”, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2016, 43-62.

Şenel, A., & Gençoğlu, S., “*Küreselleşen Dünyada Teknoloji Eğitimi*”. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi. 2003,(11),45-65.

Taiwan Comminique, “*Taiwan Ends Martial Law After 38 Years But ... No Dancing In The Streets*”. International Committee for Human Rights in Taiwan, 1987, 1-25.

The World Bank, Gender Equality and Development. World Development Report 2012, Washington D.C.,2013. doi:10.1596/978-0-8213-8810-5

T.C. Ekonomi Bakanlığı (a). (tarih yok). Dış Ticaret. 06 10, 2016 tarihinde T.C. Ekonomi Bakanlığı: <http://www.ekonomi.gov.tr/portal/faces/home/disIliskiler/ulkeler/ulke-detay/Tayvan> adresinden alındı.

T.C. Ekonomi Bakanlığı (b). (tarih yok). Doğrudan Yabancı Yatırımlar. Haziran 15, 2016 tarihinde T.C. Ekonomi Bakanlığı: <http://www.ekonomi.gov.tr/portal/faces/home/disIliskiler/ulkeler/ulke-detay/Tayvan> adresinden alındı.

T.C. Ekonomi Bakanlığı (c). (tarih yok). Genel Ekonomik Durum. Haziran 15 2016 tarihinde TC. Ekonomi Bakanlığı:

<http://www.ekonomi.gov.tr/portal/faces/home/disIliskiler/ulkeler/ulke-detay/Tayvan> adresinden alındı.

Wang, J.-H. “*Contesting Flexibility: The Restructuring of Taiwan’s Labor Relations and Spatial Organization*”, International Journal of Urban and Regional Research, 2001, 346-363.

Wang, T.-s., “*The Legal Development Of Taiwan In The 20th Century: Toward A Liberal And Democratic Country*”, Pacific Rim Law & Policy Journal Association, 2002, 11(3), 551-559.

Wang, Z. “*WTO Accession, the "Greater China" Free-Trade Area, and Economic Integration Across The Taiwan Strait*”, China Economic Review, 2003, 14, 316-349.

Welle-Strand, A., Chen, P.-F., & Ball, G., “*The Taiwanese Economic “Miracle” : Continuing?*,” East Asia, 2011, 329-350. doi: 10.1007/s12140-011-9151-2

WTO, “*Separate Customs Territory of Taiwan*”, Penghu, Kinmen and Matsu . Trade Policy Review , 2014, 1-15.

World Bank, World Development Report (WDR), 2000.